

Effeithiolrwydd Trefniadau Atal Twyll – Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru

Blwyddyn archwilio: 2020

Dyddiad cyhoeddi: Medi 2020

Cyfeirnod y ddogfen: 2015A2020-21

Mae gan yr Archwilydd Cyffredinol ystod eang o swyddogaethau archwilio a swyddogaethau cysylltiedig, gan gynnwys archwilio cyfrifon cyrff GIG Cymru, ac adrodd i'r Senedd ar ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd y sefydliadau hynny o ran eu defnydd o'u hadnoddau. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn ymgymryd â'i waith gan ddefnyddio staff ac adnoddau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n fwrdd statudol a sefydlwyd at y diben hwnnw ac i fonitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol.

Archwilio Cymru yw'r enw cyfunol anstatudol ar gyfer Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n endidau cyfreithiol ar wahân y mae gan y ddau ohonynt eu swyddogaethau cyfreithiol eu hunain fel y disgrifir uchod. Nid yw Archwilio Cymru yn endid cyfreithiol ac nid oes ganddo unrhyw swyddogaethau.

© Archwilydd Cyffredinol Cymru 2020

Nid yw'r Archwilydd Cyffredinol na staff Swyddfa Archwilio Cymru yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb mewn cysylltiad ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog na chyflogai arall yn eu rhinwedd unigol, nac unrhyw drydydd parti, mewn cysylltiad â'r adroddiad hwn.

Paratowyd y ddogfen hon yn rhan o waith a gyflawnwyd yn unol â swyddogaethau statudol.

Os derbynir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwyllir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partion perthnasol. Mewn cysylltiad â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru ac Archwilio Cymru yn drydydd partion perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cynnwys

Mae'r Ymddiriedolaeth yn dangos ymrwymiad i fynd i'r afael â thwyll, mae ganddo drefniadau addas i gefnogi'r gwaith o atal ac o ganfod twyll ac mae'n gallu ymateb yn briodol pan fo twyll yn digwydd.

Adroddiad cryno

Cefndir 4

Y prif ganfyddiadau a meysydd i'w gwella 5

Adroddiad manwl

Ein canfyddiadau 6

Atodiadau

Atodiad 1 – Adnoddau atal twyll 13

Atodiad 2 – Ymateb y rheolwyr 14

Adroddiad cryno

Cefndir

- 1 Ar 11 Mehefin 2019, cyhoeddodd yr Archwilydd Cyffredinol **Trefniadau Atal Twyll yn Sector cyhoeddus Cymru: Trosolwg ar gyfer y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus**. Adolygiad disgrifiadol, lefel uchel o'r trefniadau sydd ar waith yn Llywodraeth Cymru, y GIG ac mewn llywodraeth leol (awdurdodau unedol yn unig) yw'r adroddiad, ac mae'n tynnu sylw at rai negeseuon pwysig:
 - mae colledion a achosir gan dwyll yn y sector cyhoeddus yn sylweddol. Mewn cyfnod o gyni, mae pob punt a gollir oherwydd twyll yn bunt y gellid ei gwario ar wasanaethau cyhoeddus.
 - mae twyll o bob math yn datblygu'n gyson, felly mae angen i fesurau atal twyll ddatblygu ar yr un raddfa â'r twyllwyr.
 - mae adnoddau a neilltuir ar gyfer gweithgareddau atal twyll yn amrywio'n fawr ar draws y sector cyhoeddus yng Nghymru.
- 2 Ar ôl i'r adroddiad gael ei gyhoeddi, cymeradwyodd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus gynbig yr Archwilydd Cyffredinol i wneud gwaith ychwanegol ar draws ystod o gyrrff yn y sector cyhoeddus yng Nghymru er mwyn archwilio pa mor effeithiol yw trefniadau atal twyll yn ymarferol a gwneud argymhellion ar gyfer gwelliannau. Cynhaliwyd y gwaith hwn rhwng mis Rhagfyr 2019 a mis Chwefror 2020.
- 3 Ar 30 Gorffennaf 2020, cyhoeddodd yr Archwilydd Cyffredinol adroddiad cenedlaethol o'r enw **Gwella ein Perfformiad – Mynd i'r Afael â Thwyll yng Nghymru**, sy'n crynhoi canfyddiad allweddol ein hadolygiad ledled Cymru. Nid yw'n disgrifio'n fanwl y trefniadau sydd ar waith mewn cyrff unigol, ond mae'n nodi amrywiaeth o gyfleoedd i wella trefniadau atal twyll ledled Cymru.
- 4 Er bod yr adroddiad cenedlaethol wedi nodi mai trefniadau atal twyll y GIG yw'r rhai mwyaf datblygedig ar draws y sector cyhoeddus, nododd fod agenda heriol o hyd o ran gwneud y gwaith o atal twyll yn addas ar gyfer y degawd nesaf lle bo globaleiddio a dyfodiad technoleg ddigidol wedi creu risgiau newydd, a chyfleoedd newydd i'r twyllwyr.
- 5 Mae'r adroddiad yn galw ar gyrrff y GIG i fodloni eu hunain:
 - bod adnoddau atal twyll wedi eu pennu'n seiliedig ar asesiad o'r ffactorau risg lleol;
 - bod asesiadau risg atal twyll wedi eu hintegreiddio â threfniadau rheoli risgiau corfforaethol;
 - bod strategaethau ar waith i wneud rhagor o ddefnydd o ddadansoddiadau data er mwyn atal a chanfod twyll; a
 - bod strategaethau ar waith i wella cydweithrediad yn y sector ac yn ehangach, ar draws ffiniau'r sector.
- 6 Mae'r adroddiad cryno hwn yn nodi ein hasesiad o drefniadau atal a chanfod twyll Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru (yr Ymddiriedolaeth). Mae ein

hasesiad yn seiliedig ar adolygiadau o ddogfennau, gan gynnwys papurau bwrdd a phapurau pwyllgor, a chyfweliadau gyda nifer fach o staff.

Y prif ganfyddiadau a meysydd i'w gwella

- Nododd ein hasesiad bod yr Ymddiriedolaeth yn dangos ymrwymiad i fynd i'r afael â thwyll, bod ganddynt drefniadau addas i gefnogi'r gwaith o atal ac o ganfod twyll a'u bod nhw'n gallu ymateb yn briodol pan fo twyll yn digwydd. Nodir ein canfyddiadau allweddol o'r gwaith yn fanylach yn yr adran ganlynol o'r adroddiad hwn.
- Wrth ymgymryd â'r gwaith hwn, gwnaethom nodi rhai meysydd i'w gwella (**Arddangosyn 1**); dylid eu hystyried ochr yn ochr â'r themâu a nodwyd yn yr adroddiad cenedlaethol. Mae ymateb rheolwyr yr Ymddiriedolaeth i'r meysydd i'w gwella ar gael yn **Atodiad 2**.

Arddangosyn 1: meysydd i'w gwella

Y meysydd i'w gwella

Hyfforddiant atal twyll

- G1 Gweithredu hyfforddiant atal twyll gorfodol ar gyfer rhai grwpiau staff neu bob grŵp staff.

Capasiti'r staff atal twyll

- G2 Ystyried y capasiti Arbenigedd Atal Twyll Lleol sydd ei angen i ariannu'r lefelau gofynnol o waith rhagweithiol ac ymchwiliol, gan gynnwys hyfforddi staff, a meithrin cydnerthed yn y tîm.

Eglurder o ran swyddogaethau a chyfrifoldebau atal twyll

- G3 Sicrhau bod y Polisi Atal Twyll, Llwgwrwbrwyaeth a Llygredd yn nodi swyddogaethau a chyfrifoldebau atal twyll a'r prosesau a'r trefniadau ar gyfer cynnal ymchwiliadau.
- G4 Sicrhau bod y Cynllun Ymateb Atal Twyll yn rhoi eglurder ar y broses ymchwilio.

Ffynhonnell arddangos: Archwilio Cymru

Adroddiad manwl

Ein canfyddiadau

9 Mae'r tabl canlynol yn nodi'r meysydd pwyslais yn ein gwaith a'n canfyddiadau.

Arddangosyn 2: meysydd gwaith a chanfyddiadau

Meysydd gwaith	Canfyddiadau
<p>Ystyriwyd gennym a yw'r haen uchaf yn dangos ymrwymiad i fynd i'r afael â thwyll ac yn darparu'r arweinyddiaeth angenrheidiol i frwydro yn erbyn twyll.</p> <p>Roeddem yn disgwyl gweld:</p> <ul style="list-style-type: none">y Bwrdd/Tîm Gweithredol yn hybu ymrwymiad clir i bolisi dim goddefgarwch tuag at dwyll yn ogystal â hybu gwaith atal twyll;uwch-arweinwyr yn mynd ati i hybu a rhaedru diwylliant atal twyll;dealltwriaeth ym mhob rhan o'r sefydliad o'r cyfrifoldebau o ran atal twyll ac adrodd am dwyll tybiedig; acymrwymiad gan y sefydliad i gynnal hyfforddiant ymwybyddiaeth atal twyll a moeseg, gyda hyfforddiant atal twyll gorfodol priodol wedi ei dargedu ar gyfer yr holl staff.	<p>Gwelsom yr arferion da canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none">y Cyfarwyddwr Cyllid Gweithredol yw gweithredydd y Bwrdd sy'n gyfrifol am atal twyll.mae atal twyll yn eitem sefydlog ar agenda y Pwyllgor Archwilio.mae'r sefydliad yn trin yr holl faterion sy'n ymwneud â thwyll fel blaenoriaeth, a cheir ymrwymiad clir gan y Cyfarwyddwr Cyllid Gweithredol a Chadeirydd y Pwyllgor Archwilio.mae polisïau a strategaethau yn cyfleu neges gyson na oddefir twyll, ac y cymerir pob cam i gymryd sancsiynau troseddol neu ddisgyblaethol yn erbyn y rhai hynny sy'n cyflawni troseddau. Mae'r Ymddiriedolaeth yn sicrhau bod llinellau cyfathrebu effeithiol rhwng y rhai sy'n gyfrifol am waith atal twyll, llwgrwobrwaeth a llygredd a grwpiau staff a rheolwyr allweddol eraill sydd yn y sefydliad.mae'r Ymddiriedolaeth yn rhoi cyhoeddusrwydd i dwyll profedig a'r camau a gymerwyd. <p>Gwnaethom nodi'r meysydd canlynol i'w gwella:</p>

Meysydd gwaith	Canfyddiadau
	<ul style="list-style-type: none"> mae gan yr Ymddiriedolaeth raglen barhaus ar gyfer hyfforddiant ymwybyddiaeth atal twyll, ond nid yw presenoldeb yn orfodol. Fodd bynnag, darperir hyfforddiant ymwybyddiaeth o dwyll yn rhan o'r hyfforddiant cynefino.
<p>Ystyriwyd gennym a oes gan y sefydliad strwythur addas ac adnoddau a chanddynt sgiliau digonol i atal a chanfod twyll.</p> <p>Roeddem yn disgwyl gweld:</p> <ul style="list-style-type: none"> arbenigwr Atal Twyll Lleol dynodedig sydd â chyfrifoldeb dynodedig dros atal twyll a'r gallu i ddylanwadu ar lefel yr adnoddau atal twyll; lefel briodol o staff atal twyll profiadol, achrededig ac wedi'u hyfforddi i gynnal ymchwiliadau a gwaith atal twyll; egllurder o ran swyddogaethau, cyfrifoldebau a llinellau atebolrwydd atal twyll; buddsoddiad mewn atal twyll yn seiliedig ar benderfyniadau gwybodus sy'n deillio o asesiad risg o dwyll sy'n tynnu sylw at risgiau ac sy'n pennu'r adnoddau sydd eu hangen i fynd i'r afael â nhw; a rhaplen flynyddol o waith atal twyll rhagweithiol (gwaith gwrth-dwyll) sy'n cwmpasu'r risgiau a 	<p>Gwelsom yr arferion da canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> mae gan yr Ymddiriedolaeth Arbenigwr Atal Twyll Lleol penodedig sydd â'r gallu i ddylanwadu ar lefel yr adnoddau atal twyll a ddynodir gan y Cyfarwyddwr Cyllid Gweithredol. yr Arbenigwr Atal Twyll Lleol yw'r arweinydd penodedig hefyd ar gyfer tri chorff ieuchyd arall. mae'r Ymddiriedolaeth yn cyflogi staff atal twyll achrededig a hyfforddedig sy'n dilyn cyrsiau hyfforddi a datblygiad proffesiynol yn ôl y gofyn. mae lefel yr adnoddau atal twyll yn yr Ymddiriedolaeth ychydig yn is na'r cyfartaledd ar gyfer Cymru (Atodiad 1). Swm cyfwerth ag amser cyflawn (WTE) yr adnoddau atal twyll lleol fesul 1,000 o aelodau staff yw 0.16 WTE o'i gymharu â'r cyfartaledd ar gyfer GIG Cymru o 0.19 WTE. mae gan y staff atal twyll a'r Arbenigwr Atal Twyll Lleol fynediad at yr holl systemau, cofnodion ac adeiladau sydd eu hangen arnynt i wneud eu gwaith. mae'r Arbenigwr Atal Twyll Lleol yn cwblhau Offeryn Hunanadolygu Awdurdod Atal Twyll y GIG yn flynyddol. Pan gaiff materion (risgiau) eu nodi, cânt eu hymgorffori i'r cynllun gwaith atal twyll, ynghyd ag unrhyw faterion/risgiau a nodir drwy waith atal twyll cyffredinol. Mae'r Offeryn

Meysydd gwaith	Canfyddiadau
<p>nodwyd yn yr asesiad risg gydag amser penodedig wedi ei neilltuo ar gyfer gwaith rhagweithiol.</p>	<p>Hunanadolygu yn nodi blaenoriaethau gwaith rhagweithiol ar gyfer y flwyddyn.</p> <ul style="list-style-type: none"> • mae nifer y diwrnodau a neilltuir ar gyfer gwaith atal twyll rhagweithiol ac adweithiol wedi ei seilio'n fras ar flynyddoedd blaenorol, ond mae'n hyblyg a gellir ei addasu i fodloni'r galw wrth i achosion godi. <p>Gwnaethom nodi'r meysydd canlynol i'w gwella:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nid oedd y polisi atal twyll yn cynnwys manylion swyddogaethau a chyfrifoldebau staff mewn cysylltiad â thwyll. • dim ond 0.3 WTE yw'r lefelau staffio. Pe byddai lefel y gwaith ymchwilio'n cynyddu, neu pe byddai unrhyw aelod o staff yn absennol, gallai hyn effeithio ar y gallu i gyflawni'r lefel o waith atal twyll rhagweithiol y cytunwyd arni.
<p>Ystyriwyd gennym a oes gan y sefydliad fframwaith polisi cadarn i gefnogi trefniadau atal twyll effeithiol. Roeddem yn disgwyl gweld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • strategaeth/polisi atal twyll sy'n nodi dull y sefydliad o reoli risgiau twyll ac sy'n diffinio cyfrifoldebau atal twyll penodol; • Cod Ymddygiad sy'n nodi ymddygiadau derbynol a sut i adrodd a rheoli gwrthdaro buddiannau; • trefniadau chwythu'r chwiban cadarn sy'n nodi dulliau ar gyfer rhoi gwybod am dwyll; • cofrestrau a gynhelir o roddion a lletygarwch; a 	<p>Gwelsom yr arferion da canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mae gan yr Ymddiriedolaeth bolisi atal twyll, llwgrwobrwyath a llygredd cyfredol (y polisi). Mae'r polisi'n cynnwys y cynllun ymateb atal twyll; • craffwyd ar y polisi ac fe'i cadarnhawyd gan Arbenigwr Atal Twyll Lleol, rheolwyr a Phwyllgor Archwilio yr Ymddiriedolaeth; • codir ymwybyddiaeth staff o'r polisi mewn sesiynau ymwybyddiaeth atal twyll; • mae gan yr Ymddiriedolaeth God Ymddygiad priodol, a pholisïau chwythu'r chwiban a seiberddiogelwch gyda phrosesau adolygu ac adnewyddu ar waith;

Meysydd gwaith	Canfyddiadau
<ul style="list-style-type: none"> • sgrinio cyn cyflogi. 	<ul style="list-style-type: none"> • mae gan yr Ymddiriedolaeth drefniadau priodol ar gyfer cynnal ac adolygu cofrestrau buddiannau, rhoddion a lletygarwch; ac • mae gan yr Ymddiriedolaeth drefniadau ar waith i sicrhau bod yr holl staff newydd yn cael gwiriadau cyn cyflogi cyn dechrau gweithio yn y sefydliad. <p>Ni wnaethom nodi unrhyw feysydd i'w gwella.</p>
<p>Ystyriwyd gennym a oes gan y sefydliad asesiad risg o dwyll effeithiol ynghyd ag ymatebion priodol i faterion sy'n dod i'r amlwg.</p> <p>Roeddem yn disgwyl gweld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • asesiadau risg o dwyll rheolaidd a chynhwysfawr y trafodir ac y cytunir arnynt gydag uwch-arweinwyr a'r Pwyllgor Archwilio; • asesiadau risg o dwyll a amlygir yn rhan o fframwaith rheoli risg cyffredinol y sefydliad; a • risg o dwyll wedi ei chynnwys ym mwiad y system er mwyn lleihau'r cyfleoedd i gyflawni twyll. 	<p>Gwelsom yr arferion da canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mae'r Ymddiriedolaeth yn cwblhau Offeryn Hunanadolygu Awdurdod Atal Twyll y GIG yn flynyddol. • mae cynlluniau gwaith blynyddol yn seiliedig ar wybodaeth a dderbynnir ac a nodir, adolygiad o achosion parhaus, atgyfeiriadau a blaenoriaethau gwaith rhagweithiol a nodir ledled Cymru. Mae lefelau'r adnoddau atal twyll yn gymesur â lefel y risg a nodir. Caiff mesurau i liniaru risgiau a nodir eu cynnwys yn y cynllun gwaith a gymeradwyir gan y Pwyllgor Archwilio. • caiff polisïau a gweithdrefnau papur eu diogelu rhag twyll gan ddefnyddio canllawiau a gyhoeddir gan Awdurdod Atal Twyll y GIG. Mae'r Arbenigwr Atal Twyll Lleol yn adolygu polisïau ac yn cynnig newidiadau pan mae o'r farn bod hynny'n angenrheidiol. • mae risgiau twyll yn rhan o drefniadau rheoli risgiau cyffredinol y sefydliad. <p>Ni wnaethom nodi unrhyw feysydd i'w gwella.</p>

Meysydd gwaith	Canfyddiadau
<p>Ystyriwyd gennym a yw amgylchedd rheoli mewnol y sefydliad yn cefnogi trefniadau effeithiol ar gyfer atal a chanfod twyll.</p> <p>Roeddem yn disgwyl gweld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rheolaethau mewnol sydd wedi eu cynllunio a'u profi ar gyfer mynd i'r afael â risgiau o dwyll a nodir ac ar gyfer helpu i atal twyll rhag digwydd; • adolygiadau archwilio mewnol o risgiau o dwyll a rheolaethau a brofir, sydd wedi eu cynllunio i atal a chanfod twyll; • y sefydliad yn gweithredu ar argymhellion i gryfhau rheolaethau os gwelir nad yw rheolaethau mewnol yn gweithredu cystal â'r bwriad a bod gwersi'n cael eu dysgu o ddigwyddiadau twyll; a • bod y sefydliad yn defnyddio prosesau paru data i ddilysu data ac i ganfod gweithgareddau a allai fod yn dwyllodrus. 	<p>Gwelsom yr arferion da canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mae tîm Archwilio Mewnol yr Ymddiriedolaeth yn adolygu risgiau o dwyll ac yn profi rheolaethau a gynlluniwyd i atal a chanfod twyll yn rhan o'u rhaglen waith flynyddol. Rhennir gwybodaeth a deallusrwydd â'r gwasanaethau atal twyll lleol yn unol â'r protocol rhannu gwybodaeth y cytunwyd arno. • mae'r Ymddiriedolaeth yn gweithredu ar argymhellion i gryfhau rheolaethau os gwelir nad yw rheolaethau mewnol yn gweithredu cystal â'r bwriad ac yn dysgu gwersi o ddigwyddiadau twyll. • mae'r Ymddiriedolaeth yn cymryd rhan yn ymarfer paru data y Fenter Twyll Genedlaethol a gwiriadau lleol eraill (megis cyflogres). • mae'r Ymddiriedolaeth yn defnyddio meddalwedd rheoli achosion i gofnodi holl wendidau'r system fel y nodwyd o ganlyniad i ymchwiliadau a/neu ymarferion atal a chanfod rhagweithiol. Agwedd bwysig ar y feddalwedd hon yw cofnodi'r gwersi a ddysgwyd. <p>Gwnaethom nodi'r maes canlynol i'w wella:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dim ond ychydig o enghreifftiau o ddadansoddiadau data yn cael eu defnyddio fel ffordd o atal twyll a nododd ein hadolygiad cenedlaethol, sef ymarfer paru data y Fenter Twyll Genedlaethol yn bennaf.
<p>Ystyriwyd gennym a oes gan y sefydliad ymateb priodol i dwyll.</p> <p>Roeddem yn disgwyl gweld:</p>	<p>Gwelsom yr arferion da canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mae Cynllun Ymateb i Dwyll yr Ymddiriedolaeth yn dilyn yr arferion gorau a gynghorir gan Awdurdod Atal Twyll y GIG.

Meysydd gwaith	Canfyddiadau
<ul style="list-style-type: none"> • cynllun ymateb i dwyll cynhwysfawr sy'n nodi trefniadau clir ar gyfer adrodd ac ymchwilio i honiadau o dwyll. • camau i sicrhau bod pob honiad o dwyll yn cael ei asesu. Gweithdrefnau wedi eu dogfennu ar gyfer cynnal ymchwiliadau i dwyll sy'n dilyn arferion proffesiynol priodol ac yn unol â'r cynllun ymateb i dwyll. • ymchwiliadau sy'n dilyn arferion proffesiynol priodol ac yn unol â'r cynllun ymateb i dwyll. • ystyriaeth o'r ystod lawn o sancsiynau sydd ar gael, a chan geisio gwneud iawn (er enghraifft, adennill arian ac asedau) pan fo hynny'n briodol. • system rheoli achosion briodol i gofnodi ac i fonitro'r cynnydd mewn achosion posibl o dwyll. • chydweithrediad â phartneriaid allanol i fynd i'r afael â thwyll. 	<ul style="list-style-type: none"> • mae staff cymwysedig yn ymchwilio i bob achos o dwyll tybiedig. Adroddir ar ganlyniadau ymchwiliadau i'r Pwyllgor Archwilio ac i Awdurdod Atal Twyll y GIG. • mae'r Ymddiriedolaeth yn defnyddio'r ystod lawn o sancsiynau sydd ar gael iddynt (camau disgyblu staff, camau sifil a chamau troseddol) ac maent yn ceisio adennill arian pan fo hynny'n briodol a phan fo gwneud hynny yn gosteffeithiol. • cofnodir pob ymchwiliad ar feddalwedd rheoli achosion. Rhennir yr hyn a ddysgir o ganlyniad i dwyll â staff priodol er mwyn gweithredu newidiadau i systemau a gweithdrefnau pan fo hynny'n briodol. • mae'r Ymddiriedolaeth yn cysylltu'n rhagweithiol ac yn rheolaidd â sefydliadau ac asiantaethau eraill, megis Gwasanaethau Cyfreithiol a Risg y GIG, yr heddlu, Gwasanaethau Mewnfudo'r Swyddfa Gartref, awdurdodau lleol, a chyrff rheoleiddio a phroffesiynol i helpu i fynd i'r afael â thwyll, llwgrwobrwyiaeth a llygredd. Gellir prynu gwasanaethau arbenigol oddi wrth Awdurdod Atal Twyll y GIG yn ôl yr angen. <p>Gwnaethom nodi'r meysydd canlynol i'w gwella:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nid yw'r Cynllun Ymateb Atal Twyll yn nodi'r broses ymchwilio.
<p>Ystyriwyd gennym a oes gan y sefydliad system adrodd a chraffu priodol ar waith i sicrhau bod eu diwylliant a'u fframwaith atal twyll yn gweithredu'n effeithiol.</p> <p>Roeddem yn disgwyl gweld:</p>	<p>Gwelsom yr arferion da canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mae'r Ymddiriedolaeth yn cadw cofnod o golledion ac adenillion o ganlyniad i dwyll; • mae atal twyll yn eitem sefydlog ar agenda y Pwyllgor Archwilio;

Meysydd gwaith	Canfyddiadau
<ul style="list-style-type: none">• cofnod yn cael ei gadw o golledion ac adenillion o ganlyniad i dwyll;• y Pwyllgor Archwilio yn mynd ati'n rhagweithiol i atal twyll a hybu diwylliant atal twyll effeithiol; ac• y Pwyllgor Archwilio yn herio ac yn adolygu gwaith atal twyll, ac yn sicrhau eu bod yn cyflawni eu dyletswyddau mewn cysylltiad ag atal twyll.	<ul style="list-style-type: none">• cyflwynir y cynllun blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio ynghyd ag adroddiadau cynnydd rheolaidd ar gyflawni'r rhaglen waith flynyddol, ynghyd â risgiau o dwyll a nodwyd a chymau gweithredu i'w lleihau nhw; a• chynhyrchir diweddariadau achos ar gyfer sesiwn breifat y Pwyllgor Archwilio sy'n amlinellu'r achosion cyfredol, eu statws a'r broses o adennill arian/asedau. <p>Ni wnaethom nodi unrhyw feysydd i'w gwella.</p>

Atodiad 1

Adnoddau atal twyll

Mae'r arddangosyn canlynol yn nodi nifer yr adnoddau Arbenigwyr Atal Twyll Lleol fesul pob 1,000 o aelodau staff.

Arddangosyn 3: Nifer yr adnoddau Arbenigwyr Atal Twyll Lleol fesul pob 1,000 o aelodau staff (o'r uchaf i'r isaf)

	WTE Arbenigwyr Atal Twyll Lleol	Cyfanswm y staff yn y sefydliad	WTE Arbenigwyr Atal Twyll Lleol fesul pob 1,000 o aelodau staff
Addysg a Gwella Iechyd Cymru ¹	0.2	280	0.71
Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwllans Cymru	2.0	3,535	0.57
Bwrdd Iechyd Addysgu Powys ²	1.2	2,286	0.52
Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg ²	2.6	11,944	0.22
Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda	2.0	10,032	0.20
Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan	2.6	13,659	0.19
GIG Cymru (cyfartaledd)	18.2	94,614	0.19
Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe ²	2.2	12,962	0.17
Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr	2.9	18,491	0.16
Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru ¹	0.3	1,903	0.16
Ymddiriedolaeth GIG Prifysgol Felindre ¹	0.4	4,411	0.16
Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro ¹	1.8	15,111	0.12

¹ Mae Tîm Arbenigwyr Atal Twyll Lleol Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro yn darparu gwasanaethau hefyd i Addysg a Gwella Iechyd Cymru, Iechyd Cyhoeddus Cymru Ymddiriedolaeth GIG ac Ymddiriedolaeth GIG Prifysgol Felindre drwy Gytundeb Lefel Gwasanaeth blynyddol.

² Mae Tîm Arbenigwyr Atal Twyll Lleol Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe yn darparu gwasanaethau hefyd i Fwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg a Bwrdd Iechyd Addysgu Powys drwy Gytundeb Lefel Gwasanaeth blynyddol.

Ffynhonnell: Awdurdod Atal Twyll GIG Cymru, Adroddiad Perfformiad Gweithredol 2019-20 (Chwarter 3), a'r Niferoedd Stats Cymru ar 30 Medi 2019 (a echdynnwyd o system NHS Electronic Staff Record)

Tudalen 13 o 18 - Effeithiolrwydd Trefniadau Atal Twyll – Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru

Atodiad 2

Ymateb y rheolwyr

Mae'r tabl canlynol yn nodi ymateb rheolwyr yr Ymddiriedolaeth i'r meysydd i'w gwella.

Arddangosyn 4: ymateb rheolwyr yr Ymddiriedolaeth i'r meysydd i'w gwella

Cyf	Maes i'w wella	Ymateb y rheolwyr	Dyddiad cwblhau	Swyddog cyfrifol
G1	Hyfforddiant atal twyll Gweithredu hyfforddiant atal twyll gorfodol ar gyfer rhai grwpiau staff neu bob grŵp staff.	Yn rhan o'r adran Cydymffurfiaeth a Chymhwysedd yng Nghronfa Ddata Cofnod Staffio Electronig y Corff Iechyd, mae'n rhaid cytuno ar unrhyw hyfforddiant o'r fath a ystyrir yn orfodol gydag Adran Weithlu y Corff Iechyd ar y cyd â Chynrychiolaeth Ochr y Staff cyn y gellir ei weithredu.	Parhaus, gyda 31 Mawrth 2021 wedi ei bennu ar gyfer dyddiad yr adolygiad	Huw George (Cyfarwyddwr Cyllid) a Phil Bushby (Cyfarwyddwr Pobl a Datblygu Sefydliadol)

Cyf	Maes i'w wella	Ymateb y rheolwyr	Dyddiad cwblhau	Swyddog cyfrifol
G2	<p>Capasiti'r staff atal twyll Ystyried y capasiti Arbenigedd Atal Twyll Lleol sydd ei angen i ariannu'r lefelau gofynnol o waith rhagweithiol ac ymchwiliol, gan gynnwys hyfforddi staff, a meithrin cydnerthedd yn y tîm.</p>	<p>Yn seiliedig ar ddata hanesyddol, mae'r Corff Iechyd yn ffyddiog bod nifer y diwrnodau yn eu cynllun gwaith cyfredol yn bodloni'r gofynion cyfredol. I gefnogi hyn, cynhelir adolygiadau rheolaidd o'r gwaith atal twyll parhaus a'r adnoddau a ddefnyddir ac adroddir arnynt i'r Pwyllgor Archwilio. Fodd bynnag, pe byddai cynnydd mewn atgyfeiriadau, byddai'r angen am unrhyw adnodd ychwanegol yn cael ei drafod gyda'r Cyfarwyddwr Cyllid a'i gyflwyno gan y Pwyllgor Archwilio er mwyn cael cymeradwyaeth.</p> <p>Trafododd Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Corfforaethol yr Ymddiriedolaeth ymateb y rheolwyr i'r argymhelliad hwn ym mis Hydref ac fe gawsant sicrwydd bod trefniadau ar waith i ddarparu adnoddau digonol.</p>	31 Gorffennaf 2020	Craig Greenstock (Arbenigwr Atal Twyll Lleol) a Huw George (Cyfarwyddwr Cyllid)

Cyf	Maes i'w wella	Ymateb y rheolwyr	Dyddiad cwblhau	Swyddog cyfrifol
G3	<p>Eglurder o ran swyddogaethau a chyfrifoldebau atal twyll</p> <p>Sicrhau bod y Polisi Atal Twyll, Llwgwobrwyath a Llygredd yn nodi swyddogaethau a chyfrifoldebau atal twyll a'r prosesau a'r trefniadau ar gyfer cynnal ymchwiliadau.</p>	<p>Mae adolygiad nesaf y Polisi wedi ei bennu ar gyfer 14 Mawrth 2022 a bydd y Polisi wedi'i ddiweddarau yn cael ei ysgrifennu er mwyn nodi'n glir y swyddogaethau a'r chyfrifoldebau atal twyll unigol a'r prosesau a'r trefniadau ar gyfer cynnal ymchwiliadau.</p>	28 Chwefror 2022	<p>Craig Greenstock (Arbenigwr Atal Twyll Lleol) ac Angela Fisher (Dirprwy Gyfarwyddwr Cyllid)</p>

Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: info@audit.wales

Gwefan: www.audit.wales/cy

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English.
Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.